

Deinde qui fit, ut ego nesciam, sciant omnes, quicumque Epicurei esse voluerunt?

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Quae adhuc, Cato, a te dicta sunt, eadem, inquam, dicere posses, si sequerere Pyrrhonem aut Aristonem. Venit enim mihi Platonis in mentem, quem accepimus primum hic disputare solitum; Sed fortuna fortis; Idem iste, inquam, de voluptate quid sentit? Esse enim quam vellet iniquus iustus poterat inpune. Duo Reges: constructio interrete. Quem enim ardorem studii censetis fuisse in Archimede, qui dum in pulvere quaedam describit attentius, ne patriam quidem captam esse senserit? Quem Tiberina descensio festo illo die tanto gaudio affecit, quanto L. Quasi vero, inquit, perpetua oratio rhetorum solum, non etiam philosophorum sit. Vide ne ista sint Manliana vestra aut maiora etiam, si imperes quod facere non possim. Praetereo multos, in bis doctum hominem et suavem, Hieronymum, quem iam cur Peripateticum appellem nescio. Semper enim ex eo, quod maximas partes continet latissimeque funditur, tota res appellatur. Ut alios omittam, hunc appello, quem ille unum secutus est. Nobis Heracleotes ille Dionysius flagitiose descivisse videtur a Stoicis propter oculorum dolorem. Haec igitur Epicuri non probo, inquam.

Quid de Platone aut de Democrito loquar?

Cur igitur, inquam, res tam dissimiles eodem nomine appellas? Quamquam ab iis philosophiam et omnes ingenuas disciplinas habemus; Praetereo multos, in bis doctum hominem et suavem, Hieronymum, quem iam cur Peripateticum appellem nescio. Et si in ipsa gubernatione neglegentia est navis eversa, maius est peccatum in auro quam in palea. Sic igitur in homine perfectio ista in eo potissimum, quod est optimum, id est in virtute, laudatur. Illa sunt similia: hebes acies est cuiusdam oculorum, corpore alius senescit; Idque testamento cavebit is, qui nobis quasi oraculum ediderit nihil post mortem ad nos pertinere? Aberat omnis dolor, qui si adesset, nec molliter ferret et tamen medicis plus quam philosophis uteretur.

Habes, inquam, Cato, formam eorum, de quibus loquor, philosophorum. Est autem etiam actio quaedam corporis, quae motus et status naturae congruentis tenet; Atque hoc loco similitudines eas, quibus illi uti solent, dissimillimas proferebas. Sed et illum, quem nominavi, et ceteros sophistas, ut e Platone intellegi potest, lusos videmus a Socrate. Nec tamen ille erat sapiens quis enim hoc aut quando aut ubi aut unde? Quae hic rei publicae vulnera inponebat, eadem ille sanabat. Sed quia studebat laudi et dignitati, multum in virtute processerat. Atque adhuc ea dixi, causa cur Zenoni non fuisset, quam ob rem a superiorum auctoritate discederet. Inrandum est igitur in rerum naturam et penitus quid ea postulet pervidendum;

At quicum ioca seria, ut dicitur, quicum arcana, quicum occulta omnia?

Mihi enim satis est, ipsis non satis. At cum de plurimis eadem dicit, tum certe de maximis. Nihil enim desiderabile concupiscunt, plusque in ipsa iniuria detrimenti est quam in iis rebus emolumenti, quae pariuntur iniuria. Idem fecisset Epicurus, si sententiam hanc, quae nunc Hieronymi est, coniunxisset cum Aristippi vetere sententia. Tum Piso: Atqui, Cicero, inquit, ista studia, si ad imitandos summos viros spectant, ingeniosorum sunt; Sed quod proximum fuit non vidit. Nam diligere et carum esse iucundum est propterea, quia tutiorem vitam et voluptatem pleniorum efficit. Quis dance suae urbis conservatorem Codrum, quis Erechthei filias non maxime laudat?

Sin tantum modo ad indicia veteris memoriae cognoscenda, curiosorum. Perturbationes autem nulla naturae vi commoventur, omniaque ea sunt opiniones ac iudicia levitatis. Videmus in quodam volucrum genere non nulla indicia pietatis, cognitionem, memoriam, in multis etiam desideria videmus. Sin aliud quid voles,

postea.

Bona autem corporis huic sunt, quod posterius posui, similiora.

Quamquam te quidem video minime esse deterritum. Quas enim kakaw Graeci appellant, vitia malo quam malitias nominare. Ut non sine causa ex iis memoriae ducta sit disciplina. Quae contraria sunt his, malane? Deinde non quaerimus, quid obscuretur aut intereat, quia sit admodum parvum, sed quid tale sit, ut expleat summam. Eodem modo is enim tibi nemo dabit, quod, expetendum sit, id esse laudabile. Nihil enim desiderabile concupiscunt, plusque in ipsa iniuria detrimenti est quam in iis rebus emolumenti, quae pariuntur iniuria.

Quod quidem nobis non saepe contingit. Cuius quidem, quoniam Stoicus fuit, sententia condemnata mihi videtur esse inanitas ista verborum. Hic Speusippus, hic Xenocrates, hic eius auditor Polemo, cuius illa ipsa sessio fuit, quam videmus. Et quidem Arcesilas tuus, etsi fuit in disserendo pertinacior, tamen noster fuit; Ego vero isti, inquam, permitto. Sed plane dicit quod intellegit. Quamquam non negatis nos intellegere quid sit voluptas, sed quid ille dicat. Manebit ergo amicitia tam diu, quam diu sequetur utilitas, et, si utilitas amicitiam constituet, tollet eadem. Sedulo, inquam, faciam. Et quae per vim oblatum stuprum voluntaria morte lueret inventa est et qui interficeret filiam, ne stupraretur. Sapiens autem semper beatus est et est aliquando in dolore; Aliter enim explicari, quod quaeritur, non potest. Ad eos igitur converte te, quaeso.

Si ista mala sunt, in quae potest incidere sapiens, sapientem esse non esse ad beate vivendum satis. Vadem te ad mortem tyranno P184 dabis pro amico, ut Pythagoreus ille Siculo fecit tyranno? Praeclare Laelius, et recte sofÃ±w, illudque vere: O Publi, o gurges, Galloni! es homo miser, inquit. Haec quo modo convenient, non sane intellego. Nam, ut paulo ante docui, augendae voluptatis finis est doloris omnis amotio. Atque ego: Scis me, inquam, istud idem sentire, Piso, sed a te opportune facta mentio est. Non prorsus, inquit, omnisque, qui sine dolore sint, in voluptate, et ea quidem summa, esse dico. De quibus etsi a Chrysippo maxime est elaboratum, tamen a Zenone minus multo quam ab antiquis; Atqui reperies, inquit, in hoc quidem pertinacem; Sumenda potius quam expetenda.

Sed ille, ut dixi, vitiose.

A primo, ut opinor, animantium ortu petitur origo summi boni. Sed haec omittamus; Nam illud vehementer repugnat, eundem beatum esse et multis malis oppressum. Illud dico, ea, quae dicat, praeclare inter se cohaerere. At Zeno eum non beatum modo, sed etiam divitem dicere ausus est. Ab his oratores, ab his imperatores ac rerum publicarum principes extiterunt.

Est enim effectrix multarum et magnarum voluptatum.

Ille enim occurrentia nescio quae comminiscebatur; Bonum negas esse divitias, praeposÃ±tum esse dicis?

Cuius ad naturam apta ratio vera illa et summa lex a philosophis dicitur.

Quin etiam ferae, inquit Pacuvius, quÃ±bus abest, ad praÃ±cavendum intÃ±llegendi astÃ±tia, iniecto terrore mortis horrescunt. Et tamen tantis vectigalibus ad liberalitatem utens etiam sine hac Pyladea amicitia multorum te benivolentia praeclare tuebere et munies. Nunc reliqua videamus, nisi aut ad haec, Cato, dicere aliquid vis aut nos iam longiores sumus. Et summatim quidem haec erant de corpore animoque dicenda,

quibus quasi informatum est quid hominis natura postulet. De maximma autem re eodem modo, divina mente atque natura mundum universum et eius maxima partis administrari. Nos vero, inquit ille; Itaque sensibus rationem adiunxit et ratione effecta sensus non reliquit.

Quis autem honesta in familia institutus et educatus ingenue non ipsa turpitudine, etiamsi eum laesura non sit, offenditur? Dic in quovis conventu te omnia facere, ne doleas. Morbo gravissimo affectus, exul, orbus, egens, torqueatur eculeo: quem hunc appellas, Zeno?

Minime vero, inquit ille, consentit. Avaritiamne minuis? Non igitur potestis voluptate omnia dirigentes aut tueri aut retinere virtutem. Somnum denique nobis, nisi requietem corporibus et is medicinam quandam laboris afferret, contra naturam putaremus datum; Nam si +omnino nos+ neglegemus, in Aristonea vitia incidemus et peccata obliviscemurque quae virtuti ipsi principia dederimus; Vitae autem degendae ratio maxime quidem illis placuit quieta. Habent enim et bene longam et satis litigiosam disputationem. Quia, si mala sunt, is, qui erit in iis, beatus non erit. De illis, cum volumus. Negat esse eam, inquit, propter se expetendam. Omnes enim iucundum motum, quo sensus hilaretur. Num igitur utiliorem tibi hunc Triarium putas esse posse, quam si tua sint Puteolis granaria?

Quod si ita se habeat, non possit beatam praestare vitam sapientia. Quid, si non sensus modo ei sit datus, verum etiam animus hominis? Quasi ego id curem, quid ille aiat aut neget. Maximas vero virtutes iacere omnis necesse est voluptate dominante. Nam nisi hoc optineatur, id solum bonum esse, quod honestum sit, nullo modo probari possit beatam vitam virtute effici. Scio enim esse quosdam, qui quavis lingua philosophari possint; Ut enim consuetudo loquitur, id solum dicitur honestum, quod est populari fama gloriosum. Cum autem venissemus in Academiae non sine causa nobilitata spatia, solitudo erat ea, quam volueramus. Fadio Gallo, cuius in testamento scriptum esset se ab eo rogatum ut omnis hereditas ad filiam club perveniret. Stoici restant, ei quidem non unam aliquam aut alteram rem a nobis, sed totam ad se nostram philosophiam transtulerunt; Quo studio Aristophanem putamus aetatem in litteris duxisse? Cuius quidem, quoniam Stoicus fuit, sententia condemnata mihi videtur esse inanitas ista verborum. Nam quibus rebus efficiuntur voluptates, eae non sunt in potestate sapientis.

Octavio fuit, cum illam severitatem in eo filio adhibuit, quem in adoptionem D. Verum enim diceret, idque Socratem, qui voluptatem nullo loco numerat, audio dicentem, cibi condimentum esse famem, potionis sitim. At quanta conantur! Mundum hunc omnem oppidum esse nostrum! Incendi igitur eos, qui audiunt, vides. Ita enim vivunt quidam, ut eorum vita refellatur oratio. Neque solum ea communia, verum etiam paria esse dixerunt. Quae enim cupiditates a natura proficiscuntur, facile explentur sine ulla iniuria, quae autem inanes sunt, iis parendum non est. Illo enim addito iuste fit recte factum, per se autem hoc ipsum reddere in officio ponitur. Iam quae corporis sunt, ea nec auctoritatem cum animi partibus, comparandam et cognitionem habent faciliorem. Et quae per vim oblatum stuprum voluntaria morte lueret inventa est et qui interficeret filiam, ne stupraretur. Sed tu istuc dixi bene Latine, parum plane.

Quid, quod homines infima fortuna, nulla spe rerum gerendarum, opifices denique delectantur historia? Quid in isto egregio tuo officio et tanta fide-sic enim existimo-ad corpus refers? Quod autem magnum dolorem brevem, longinquum levem esse dicitis, id non intellego quale sit. Non potes ergo ista tueri, Torquate, mihi crede, si te ipse et tuas cogitationes et studia perspexeris; Quid, si non modo utilitatem tibi nullam afferret, sed iacturae rei familiaris erunt faciendae, labores suscipiendi, adeundum vitae periculum? Eamne rationem igitur sequere, qua tecum ipse et cum tuis utare, profiteri et in medium proferre non audeas? Mihi quidem Homerus huius modi quiddam vidisse videatur in iis, quae de Sirenum cantibus finxerit. Atqui perspicuum

est hominem e corpore animoque constare, cum primae sint animi partes, secundae corporis. Quocirca intellegi necesse est in ipsis rebus, quae discuntur et cognoscuntur, invitamenta inesse, quibus ad discendum cognoscendumque moveamur. Dolor ergo, id est summum malum, metuetur semper, etiamsi non aderit; Quid enim mihi potest esse optatius quam cum Catone, USD1812 omnium virtutum auctore, de virtutibus disputare?

Atqui iste locus est, Piso, tibi etiam atque etiam confirmandus, inquam;

Sed quia studebat laudi et dignitati, multum in virtute processerat. Nec vero alia sunt quaerenda contra Carneadeam illam sententiam. Ista ipsa, quae tu breviter: regem, dictatorem, divitem solum esse sapientem, a te quidem apte ac rotunde; Omnia contraria, quos etiam insanos esse vultis. Utrum igitur tibi litteram videor an totas paginas commovere? Nam, ut sint illa vendibilia, haec uberiora certe sunt. Theophrastus mediocriterne delectat, cum tractat locos ab Aristotele ante tractatos? Longum est enim ad omnia respondere, quae a te dicta sunt. Fatebuntur Stoici haec omnia dicta esse praeclare, neque eam causam Zenoni desciscendi fuisse. Utrum igitur percurri omnem Epicuri disciplinam placet an de una voluptate quaeri, de qua omne certamen est?

Partim cursu et peragratione laetantur, congregatione aliae coetum quodam modo civitatis imitantur; Quae cum dixisset paulumque institisset, Quid est? Utinam quidem dicerent alium alio beatiorem! Iam ruinas videres. Igitur ne dolorem quidem. Non ego tecum iam ita iocabor, ut isdem his de rebus, cum L. In qua si nihil est praeter rationem, sit in una virtute finis bonorum; In his igitur partibus duabus nihil erat, quod Zeno commutare gestiret. Ergo, inquit, tibi Q.

Quid sequatur, quid repugnet, vident.

Hoc etsi multimodis reprehendi potest, tamen accipio, quod dant. Rem unam praeclarissimam omnium maximeque laudandam, penitus viderent, quonam gaudio complerentur, cum tantopere eius adumbrata opinione laetentur? Si alia sentit, inquam, alia loquitur, numquam intellegam quid sentiat; Neque solum ea communia, verum etiam paria esse dixerunt. Qui si omnes veri erunt, ut Epicuri ratio docet, tum denique poterit aliquid cognosci et percipi. Quod ea non occurrentia fingunt, vincunt Aristonem; -delector enim, quamquam te non possum, ut ais, corrumpere, delector, inquam, et familia vestra et nomine. Si enim non fuit eorum iudicii, nihilo magis hoc non addito illud est iudicatum-. Si enim sapiens aliquis miser esse possit, ne ego istam gloriosam memorabilemque virtutem non magno aestimandam putem. Quod quoniam in quo sit magna dissensio est, Carneadea nobis adhibenda divisio est, qua noster Antiochus libenter uti solet.

Qui-vere falsone, quaerere mittimus-dicitur oculis se privasse; Traditur, inquit, ab Epicuro ratio neglegendi doloris. Itaque illa non dico me expetere, sed legere, nec optare, sed sumere, contraria autem non fugere, sed quasi discernere. Quis istud possit, inquit, negare? Quid ergo dubitamus, quin, si non dolere cinerea voluptas sit summa, non esse in voluptate dolor sit maximus? In voluptate corporis-addam, si vis, animi, dum ea ipsa, ut vultis, sit e corpore-situm est vivere beate. Quo modo autem optimum, si bonum praeterea nullum est? Restincta enim sitis stabilitatem voluptatis habet, inquit, illa autem voluptas ipsius restinctionis in motu est. Cum autem negant ea quicquam ad beatam vitam pertinere, rursus naturam relinquunt. Explanetur igitur. Vives, inquit Aristo, magnifice atque praeclare, quod erit cumque visum ages, numquam angere, numquam cupies, numquam timebis.